

Még egy más körülmény is van, mely nézetem szerint szintén nem az olvasóközönség közömbösségében gyökerezik, hanem inkább ennek okozója és fejlesztője. Értem a hazai vadászat körébe vágó, nagyobbszabású és fontosabb mozgalmaknak és hazai vadászati viszonyoknak figyelmen kívül való hagyását, vagy nem kellő méltatását.

Midőn 1892-ben, itt Sopronban, egy kis társaság, nem kimélve pénzt és fáradságot, olyan nemzetközi vizslaversenyt rendezett, milyen azóta az országban sem az anyag milyensége, sem mennyisége tekintetében nem volt, a versenyen két németországi szaklapnak volt jelen a tudósítója s többek között a «Deutsche Jäger-Zeitung» terjedelmes cikkben méltatta a verseny egész lefolyását. A milleniumi kiállítás vadászati csoportjáról a «Wild und Hund» berlini lap, a jeles vadászati író, *Dombrowski*, tollából két hosszú, igen szép illusztrációkkal díszített közleményt hozott; a múlt évi nemzetközi ebkiállításról szintén a «Wild und Hund» s más tekintélyes német szaklapok hoztak illusztrációkat s ismertetőket, sokkal terjedelmesebben, mint hazai folyóirataink; vagy jelent-e meg magyarul a múlt év őszén tartott nemzetközi vizslaversenyről valami behatóbb ismertetés? Eszembe jut önkénytelenül *Brandt Károly* hírneves német kynologus, ki a tavalyi ebkiállításon, midőn a hazai vadászati viszonyainkról beszélgettünk, azt mondotta: az urak nagyon rosszul veszik, hogy zsákban tartják, a mivel rendelkeznek; vagy talán az a céljuk, hogy a világ valahogy meg ne tudja?...

Olvastunk itt is, ott is annak idején egy-egy rövid hírt a híres belyei fejedelmi vadászatokról; de hogy milyenek annak a páratlan szarvasvadászterületnek természeti és vadászati viszonyai, arról nagyon kevés embernek van tiszta fogalma, kik a «Wild und Hund»-ban nem olvasták *Valentinitsch* grácsi tanárnak, a császármadár zseniális monografistájának, vonzó leírását ennek a területnek vadászati viszonyairól. Vagy mit szóljak az oly korán elhunyt régi iskolatársam s barátom, *Czynk Ede*, továbbá *Spiess* százados és mások valóban költői és rendkívül tanulságos leírásairól, melyekben az erdélyi vadászati viszonyokat oly érdekesen ismertetik — a német szaklapokban?

Ezeket még fordításban sem ismerjük, pedig azt hiszem, hogy ezek első sorban érdekelnek.

De nem folytatom. Az «Adsza-nesze» elvéből kell kiindulni; ez a nagy közönség nézete, még az irodalom pártolásában is; az üzleti szempontokat nem szabad figyelmen kívül hagyni. Ha az áru jó, tetszetős, a vevők nem maradnak el; megszűnik a közöny s a vállalatnak viszont módjában van, rak-tárát folyton új, jobb és tetszetősebb áruval el-látni.

Dr. Mika Károly.

TUDÓSÍTÁSOK.

T. Szerkesztőség! Olvasva „A Természet” szerkesztőségéhez intézett tudósításokat az erdei szalonka fészkelési viszonyairól, elhatároztam, hogy én is hozzájárulok egy esetnek leírásával, a melyet négy évig elmulasztottam nyilvánosságra hozni, annyival inkább, mert ilyen eset, úgy hiszem, egyedüli. Nem egyszer voltam kitéve vadásztársaim gúnykaczájának, továbbá mások részéről is, a kiknek e különös eseményt elmondottam, — sokan rázták fejüket, pedig az igaz valóságot mordítottam s elmon-

dom most is. Négy éve lesz most május havában, hogy G. V. barátom, jelenleg újaradi orvos, a ki akkor katonai kötelezettségének második félét szolgálta, a kolozsvári fellegrár mögött sétált s egy buzával bevetett táblában egy fiatal szalonkát fogott kevés hajsza után. — Találkozásunk alkalmával barátom elbeszélte aznap történetét, hogy mit fogott s hol; leírása a szalonkát illetőleg olyan volt, hogy azt hittem, kétségkívül haris lehet, mely föltevésében támogatott még az a különös esemény, hogy buzaföldről fogta s hogy közvetlen közelben erdő sincs. Kérésre, hogy mutaná meg, eleget tett s csakugyan meggyőződtem, hogy szalonka, még pedig idejű fiók, a melynek fején még láthatók voltak a pihe-tollak maradványai; feltűnt azonban a madár túlságos soványsága, gyengesége, a mellcsont tarajának élesen kiemelkedő léce, a tollak kuszáltsága s könnyen hullása. Felbontva a szalonkát, a bélben nagy meglepetésemre 8 vagy 10 darab fekete borsószemet találtam, mást semmit. — E rendkívüli körülményt (mert nem olvastam, nem hallottam, hogy ilyesmivel is táplálkoznék) megmagyarázza némileg ama körülmény, hogy a szalonka a buzavetésben találtatott, tehát volt alkalm, hogy e mindenesetre furcsa táplálékhoz hozzájusson. Vagy talán az emésztés elősegítésére vette fel a borsó-szemeket? Hiszen ha erre szüksége volt, mint sok madárnál a kavics-szemekre, megkapta volna azt azon a talajon, a melyen találtatott!

Kolozsvár, 1901. április 19.

Bod Péter.

T. Szerkesztőség! A közelmúlt napokban koltói gróf Teleki László birtokába jutott egy erdei szalonkának, a melyen a színanyag-pangás jelei láthatók. A középnagyágú szalonkának egész színezete szürkedrapp benyomást kelt. A szem rendes, a homlokon, fejtetőn keresztül vonuló sáv halványzsinű. Tarkó, nyakoldala, háta kevés rozsdaszínű folttal, a mely áttetszően elmosódott; farktő, kormánytollak ugyanolyanok. Az első rendű evezőkön a toll mindkét oldali zászlóján gyenge rozsdás foltok, némely evező külső, vagy belső zászlója fehér. Az alsó fark fedői még leginkább hasonlítanak a rendeshez, bár ezek is elmosódottak a rajzot illetőleg. A hason a rajzok alig kivehetőek, úgyszintén a még nem említett részeken. A félalbino szalonka meglövetési helye ismeretlen.

Kolozsvár, 1901. április 12.

Bod Péter.

A róka-kérdéshez.

T. Szerkesztőség! Hónapok óta figyelemmel kísérem a tollharcot, mely a róka családi élete körül foly a magyar szaklapok hasábjain s hogy eddig nem szólaltam meg, annak egyszerű oka az, hogy ez a kérdés már

régen el van döntve, mert a tapasztalati tényeknek oly nagy tömege szól *Storcz M.* úr állítása mellett*), hogy azokat egy-két kivételes tapasztalattal megdönteni nem lehet s a tény igazolására újakat felhozni majdnem fölösleges. Kivételek voltak és vannak mindig; de ezek nem a szabályt döntenek meg, hanem megerősítik. A tapasztalt vadászok egyhangulag *Storcz* úrnak adnak igazat; e mellett szólnak az én 30 év alatt szerzett közvetlen és közvetett tapasztalataim is. Tény az, hogy a kan róka gondoskodik szintén a fiatal nemzedék felneveléséről; azt azonban tényleg bizonyítani nagyon nehéz, hogy ápolitjai csakugyan az ő véréből valók-e? »Comme chez nous«, az emberekénél. De még a theoria sem ellenkezik *Storcz* úr állításával, akár mint kynológus, akár mint zoológus vizsgáljuk a kérdést. A kutya domesztizált állat, tehát ezzel nem lehet összehasonlítani; de már a farkas és más ragadozók példái azt mutatják, hogy a hímek segítenek a fiatal nemzedék felnevelésében.

Sopron, 1901. április hó 20-án.

Dr. Mika Károly.

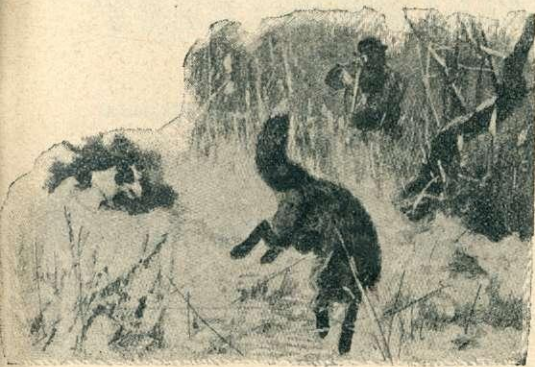
* * *

T. Szerkesztőség! Kapcsolatban a nemrégiben felmerült kérdéssel, hogy a kanróka táplálja-e kölykeit — szabad legyen egy jó fogás történetét leírnom. — Egyik fácsányos közlefkvő vadbuvoját (remise) járta ez év márczius 13-án délelőtt a felügyelettel megbízott B. fővadász a vadászsegéd kíséretében — a mikor is feltűnt előttük, hogy a még tegnap használatlan tengerinyúl-kotorék ma már tiszta és a ki-bejárásnak nyomait mutatja. Amint így nézegették, a lyukból gyöngye nyávogó hang töltte meg fülüket; — figyelmesebben hallgatózva arra a meggyőződésre jöttek, hogy ezek a hangok igen hasonlítanak az ép most világra jött kölykök hangjához. — A vadászsegéd rögtön ásó, zsák és vasért szaladt s megkezdődött a munka. — A lyukból csakhamar kiszedtek — alig 60 centiméter mélyről — 7 még egészen nedves rókakölyköt, azután az anyarókat, melyben felboncolás után még 2 kölyköt találtak s mintegy 50 centiméterrel beljebb az öreg kanrókát, a kotorék nyílása mellett pedig 2 drb megölt egeret. Azt hiszem, ez szintén a kanróka jó és gondoskodó apasága mellett bizonyít, hogy ez időben párja mellett volt és nagyon valószínű, hogy a 2 egeret már ő készítette oda. — A nőstényrókat a kölykezés hirtelen lephette meg s a legelső búvhelyet foglalta el magának — remélvén, hogy a fácsányos majd könnyen és elég izletes peccenyét fog szolgáltatni az ő nem kevés számú családja számára. A róka korai kölykezése (márczius 13), valamint a kölykök száma elég érdekes és nem mindennapi.

Kismarton, 1901. április 23-án.

Vadászüdvözzel

Rimler Pál,
hercegi főerdész.

*) T. i. a dolog úgy áll, hogy a viták tulajdonképpen *Storcz Máttyás* cs. és kir. udvari vadásznak egy budapesti folyóiratban közölt rókabiografiára vonatkozó czáfolatából vették ki-folyásukat.

IRODALOM.

MADARÁSZ GYULA dr. nak „Magyarország madarai“ című füzetes munkájából megjelent a VI-ik füzet is, mely a *nappali ragadozómadarakat* tárgyalja. A füzethez sok szép rajz van mellékelve és egy pompás színes műlap is díszíti. Ajánljuk a kitűnő munkát a madárszat barátainak figyelmébe. A mű nálunk is megrendelhető.

DATOK a *coleopterák táplálécsövének morfológiai és physiológiai ismeretéhez*. Irta: *Gorka Sándor*, tanársegéd a K. M. Tud. Egyetem állatani és összehasonlító bonczani intézeténél. Nagy alapossággal készült szakmunka grafikai táblázatokkal és 3 tábla pompás rajzzal. Kapható *Hornyánszky* udvari könyvnyomdájában.

UTAZÁS TUNISZON ÁT. Az ismert ornithológus: *Erlanger Károly* báró utirajza *Kormos Tivadar* bravuros fordításában. A könyv oktáv alakban, *Barta Lajos* Pésti könyvkereskedő czég kiadásában jelent meg. Tartalma rendkívül érdekesen tárgyalja a Sahara madárvilágát s élvezetes leírásánál fogva a nem szakemberek is élvezettel olvashatják.

VEGYESEK.

A bogár az ember ellen. (Egy régi följegyzés.) Kinek milyen számszáma van a védekezésre, azt használja az ellenség ellen. Az orrszarvú az orrával verekszik, a strucz a lábával. A jámbor kőtűs tyúk is nekimegy a kutyának, ha bántja, de még a jámborabb liba-féle is méregbe jön olykor s ha egyebet nem tud, hát sziszeg. A bogárvilágban nem ismeretlen dolog a védekezés, persze a sok apró állat ezt csak a maga módja szerint teheti meg. Némelyik oly apró, hogy alig látszik, de az emberi testen mégis nyomot tud hagyni. Ismeretes, hogy az ilyen véletlenül támadt daganatokra a nép is azt mondja: *mög-másztá a bogár*. Ha az alvó gyermek szeme reggelre kidagad s nem bírja a szeme héját mozdítani, azt meg bizonyosan a *pók másztá mög*. Megfigyelésük ugyan nem mindig helyes, mert például a szemhéj bedagadása gyuladás következménye és semmi köze sincsen a pókhoz, de mégis mutatja, hogy e kis furcsa állatok szokásait ismerik. Fölismerésükhöz ott voltak első sorban a *Cantharidines*-bogarak, mint a zöld kőris-bogár (*Lytta vesicatoria*), a szép kék nünüke (*Meloe*), meg egy sor más ilyenfajta. De a többi közönséges futó-bogárnak is van, ha nem is ilyen erős, védőszere. Nem egy van köztük, amelyet ha bántanak, ellenségére savat ereszt (vaj-sav), hogy ezáltal ártson neki. Van köztük olyanféle társaság is, mint a *Brachynusok*, a németek „Bombardierkäfer“-je, amely ágyúzik, ha bántják. Maró gőzt ereszt a támadóra s közben hangosan puffog. Egyiküknek a neve éppen *Brachynus explosens*. Általában azonban apró fegyvereit nem igen használja a kis állat, örül, ha őt magát nem bántja senki. Valami nagy dolognak kell annak lenni, mikor a bogár állandóan mérges, amikor természeti ösztöneinél fogva izgatott, mint azt vihar előtt legyeken és szunyogokon lehet tapasztalni. Van eset rá, hogy mérgesen dühödtek s a négylábú állatot, a melyen és a melyből élnek, tömeges támadásaikkal szinte félbolonddá teszik. Ki ne hallotta volna már dühében kiáltozni a házörző ebet, mikor rekkenő nyári délutánokon nem bír a legyekkel? A Szegeud város tulajdonában levő Práznovszky-féle bogár-gyűjteményben, annak az iratai között találtam egy erre vonatkozó érdekes megjegyzést. Régi kéz írta a *Staphylinus lucens*-ről. A *Staphylinak* igen kiterjedt családúak, szinte számtalan a fajtájuk. Van köztük az egy hüvelyk hosszútól egészen addig, a melyet már nagyító üveg nélkül meg sem lehet nézni. Ocsmány életet élnek, trágyában, rothadó hulladékban, dög-testen laknak, régente magyarul *holyvának*, vagy *ponálnak* nevezték. Az említett helyektől eltekintve, máshol nem igen laknak s annál csodálatosabb, hogy a följegyzés szerint a *St. lucens* 1862-ben a